

Situada al bell mig del port de Maó, l'illa del Rei o de l'Hospital ha pogut plantar cara a la degradació gràcies a la feina d'una colla de voluntaris. Ara, el patrimoni històric i natural de l'illa comença a mostrar-se de nou, lliure de la malesa i de la runa que l'havien cobert aquests darrers anys.

L'illa del Rei fou la primera que trepitjà Alfons II en la conquesta de Menorca.

Recuperar una illa

No és una illa solitària i perduda enmig de la mar, sinó que és situada al centre de la llarga entrada del port de Maó. Per tant, és fàcil de veure-la de les dues ribes estant, i també des de tots els vaixells que la voregen a banda i banda. I allà, a la vista de tothom, es dreça un edifici d'aspecte fantasmagòric, que fins ara semblava que anava caient a trossos amb el pas del anys.

És l'antic hospital dels anglesos, pel qual l'illa s'anomena illa de l'Hospital. L'altre nom, illa del Rei, el rep perquè va ser la primera terra que Alfons II de Catalunya-Aragó va trepitjar en la conquesta de Menorca. L'hospital va ser fundat el 1711 durant la primera dominació anglesa de l'illa i, al llarg dels segles, fou utilitzat per anglesos, francesos i espanyols. Va continuar en servei fins el 1964, quan es va decidir de traslladar l'hospital militar a terra

ferma per millorar-ne el servei. I a partir de llavors, l'edifici es va començar de deteriorar, fins i tot amb robatoris de material, i tot l'entorn natural de l'illa es va anar degradant.

Aquest bocí de terra (poc més de 40.000 m²), no és solament valuós pel patrimoni històric, sinó també per la riquesa natural. A l'illa del Rei hi viu una sargantana endèmica, la *Podarcis lilfordi balearica*, una subespècie de la sargantana gimnèsia que es troba a diversos punts de les Balears. La sargantana típica de l'illa del Rei va començar l'evolució pel seu compte fa més de 10.000 anys, després de l'última glaciació, quan l'illot va quedar separat de l'illa principal de Menorca. El poc espai de què disposa va obligar aquest rèptil a desenvolupar recursos per poder sobreviure i, en vista de l'escassetat de l'aliment preferit, els insectes, va aprendre a aprofitar els

recursos vegetals. Per exemple, va establir vincles especials amb algunes plantes, fins al punt que es necessiten mútuament per a viure a l'illa. Un cas destacat és el de la rapa mosquera, que la sargantana ajuda a pol·linitzar. La rapa mosquera la reconeixem perquè té un aspecte que recorda una orella de porc i perquè fa una pudor com de carn en descomposició, pensada per atreure les mosques. S'han fet estudis que demostren que la sargantana és el principal disseminador de les llavors de la rapa mosquera, que dispersa després d'ingerir-ne els fruits.

En l'aspecte cultural, els elements més valuosos de l'illa són l'hospital i les restes de la basílica paleocristiana. L'hospital havia arribat a tenir fins a quaranta sales per a malalts. Un dels trets característics de l'edifici és la torre quadrangular típicament barroca, que servia de mirador sobre el port. També s'hi destaca la capella que, tot i l'estat ruïnós del conjunt arquitectònic, va conservar part de les pintures del sostre. Per una altra banda, la basílica paleocristiana és situada a

pocs metres de l'hospital. Sembria que va ser construïda al segle VI, però no fou descoberta fins a final del segle XVIII, i d'una manera fortuïta. Va ser un pagès que sembrava qui va trobar-se el mosaic de 32 metres quadrats que actualment es mostra al Museu de Menorca.

Per a recuperar tot aquest patrimoni es va crear ja fa més de tres anys l'Associació d'Amics de l'Illa de l'Hospital. N'és un dels fundadors i principals impulsors el general Luis Alejandro Sintés, que fou cap de l'estat major de l'exèrcit de terra entre el gener del 2003 i el juny del 2004. Alejandro explica que, ara fa uns quants anys, durant una visita a les instal·lacions militars del port de Maó, va descobrir l'estat ruïnós de l'Illa del Rei i va decidir que s'hi havia de fer alguna cosa.

Les tasques de recuperació són completes per grups de voluntaris que, des de fa tres anys, cada diumenge, faci fred o faci calor, es desplacen a l'Illa per desbossar, plantar, obrir sendes, retirar runa, restaurar... Gràcies a aquesta feina i a l'aportació de diners i material de construcció d'institucions, empreses i particulars, l'aspecte de l'hospital i de l'entorn ha millorat sensiblement. Al novembre passat, es va inaugurar la rehabilitació de l'anomenada Casa des Capella, que servirà de seu de l'associació. I també hi ha unes quantes voltes de l'edifici que ja han estat rehabilitades amb el suport de diverses entitats. És el cas del Col·legi de Metges de les Illes Balears, que es va fer càrrec de recuperar una de les sales de l'edifici. Ara s'hi exhibeix material sanitari històric, i s'hi poden fer conferències i més activitats. Una altra de les voltes que es van rehabilitant és dedicada al cuirassat Roma, en record de les víctimes i els supervivents d'aquest vaixell enfonsat pels alemanys durant la Segona Guerra Mundial. D'aquesta volta se n'encarrega la comunitat italiana a Menorca, que vol fer-hi un memorial i un centre de documentació històrica. Unes altres sales són a les mans del Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de les Illes Balears, del Col·legi de Farmacèutics, de la Cambra de Comerç de Menorca o del programa Leader per al desenvolupament rural. La feina que ha fet l'Associació d'Amics de l'Illa ha rebut elogis ma-

Cada diumenge, grups de voluntaris es desplacen a l'Illa del Rei per fer-hi tasques de recuperació. La restauració de l'antic hospital es fa amb les aportacions d'institucions, empreses i particulars.

ioritari, per bé que també ha estat objecte de crítiques, segons les quals els treballs inicials de rehabilitació es van fer sense vigilar prou que no afectessin la flora i la fauna. Feiò, a banda d'aquestes denúncies minoritàries, l'associació ha aconseguit que, cada diumenge, voluntaris de procedències ben diverses s'apleguin al molí de Fontanelles o de l'Hospital des Cas-tell per salpar cap a l'Illa del Rei. I hi continua treballant per recuperar el patrimoni de Menorca. "Amb la certesa que cap esforç no caurà en terra eixorca", com diu el poema de Miquel Martí i Pol que recull la pàgina web de l'associació. Perquè "ha vindrà que algú beurrà a mar s plenes l'aigua de llum que brilli da les pedres d'aquest temps nou que ara es culpim nosaltres".

Marta Viladot Santaló

nationalia ciemen

el diari de les nacions sense estat

- notícies d'Europa i el món
- aprendre l'anglès i el català
- consulta per lloc, tema i data
- fixes de les nacions
- descarregar i publicar

La independència de Kosovo, "qüestió de dies"
 Data: 28/01/2008
 "Qüestió de dies" Les paraules de Hashim Thaci, primer ministre de Kosovo, han tingut un ressò autènticament internacional.

36 anys del Bloody Sunday: un escenari de pau a l'Ulster
 Data: 30/01/2008
 La commemoració del "Diumenge Sagnant" a Irlanda del Nord arriba per primer cop amb un govern compartit entre unionistes i nacionalistes.

L'exemple del .cat: Bretanya, Escòcia i Galícia segueixen el mateix camí
 Data: 30/01/2008
 Internet ha significat una nova oportunitat per a les llengües i les cultures minoritzades. Després que l'ICANN acceptés el domini .cat, arriba el torn del .bzh, .sco i .gal, entre d'altres.

Fitxa de Bretanya - Breizh
 És el nom oficial d'una regió francesa, però tradicionalment s'ha considerat que la nació bretona és aquesta regió més el departament del Loira Atlàntic.

<http://www.nationalia.cat>
 (edicions en català i anglès)